

Sygn. akt II Ca 93/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Grzegorz Ślęzak
Sędziowie	SSO Stanisław Łęgosz SSO Adam Bojko (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Dorota Roniek

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa M. Ś.

przeciwko małoletniemu K. Ś. reprezentowanemu przez przedstawicielkę ustawową E. D.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz.

z dnia 16 grudnia 2014 roku, sygn. akt III RC 44/14

zmienia zaskarżony wyrok w punktach pierwszym i trzecim sentencji w ten sposób, że oddała powództwo w całości oraz zasądza od powoda M. Ś. na rzecz pozwanego K. Ś. kwotę 1500 zł (jeden tysiąc pięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje, a w pozostałej części apelację oddała.

Sygn. akt II Ca 93/15

UZASADNIENIE

Powód M. Ś. domagał się obniżenia alimentów zasądzonych od niego na rzecz małoletniego pozwanego K. Ś. wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 14.10.2010 r. z kwoty 850 zł miesięcznie do kwoty po 300 zł miesięcznie.

Małoletni pozwany reprezentowany przez przedstawicielkę ustawową E. D. nie uznał powództwa i wnosił o jego oddalenie.

Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim zaskarżonym wyrokiem z dnia 16 grudnia 2014 r. sygn. akt III RC 44/14 obniżył alimenty zasądzone wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 14 października 2010 roku w sprawie sygn. akt I C 692/10 od M. Ś. na rzecz małoletniego syna K. Ś. z kwoty po 850 złotych miesięcznie do kwoty po 650 złotych miesięcznie, poczynając od dnia 21 stycznia 2014 roku, oddalił powództwo w pozostałej części,

zwolnił powoda od kosztów sądowych i zwrotu kosztów procesu oraz nadał wyrokowi w punkcie pierwszym rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawę powyższego wyroku stanowiły przytoczone poniżej ustalenia oraz rozważania Sądu Rejonowego.

Wysokość alimentów należnych od M. Ś. na rzecz jego syna K. Ś. po raz ostatni została ustalona w kwocie po 850 złotych miesięcznie wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 14 października 2010 roku w sprawie sygn. akt IC 692/10 (był to wyrok rozwiązujący związek małżeński M. Ś. z matką małoletniego pozwanego). Orzeczenie uprawomocniło się 05 listopada 2010 roku. Przedmiotowe alimenty zostały zasądzone w takiej kwocie w wyniku porozumienia małżonków w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim dzieckiem stron K. Ś.

21 stycznia 2011 roku powód wniósł pozew przeciwko małoletniemu K. Ś. o obniżenie zasądzonych alimentów z kwoty po 850 złotych do kwoty po 400 złotych miesięcznie. Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2011 roku w sprawie sygn. akt IIIRC 67/1 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim oddalił to powództwo. Orzeczenie uprawomocniło się 11 sierpnia 2011 roku

M. Ś. 09 sierpnia 2013 roku złożył kolejny pozew o obniżenie alimentów należnych od niego na rzecz małoletniego K. Ś. z kwoty po 850 złotych miesięcznie do kwoty po 400 złotych miesięcznie. W piśmie procesowym z dnia 29 października 2013 roku cofnął to powództwo z uwagi na porozumienie się w zakresie alimentów z matką dziecka. Wobec powyższego postępowanie zostało umorzone postanowieniem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 05 listopada 2013 roku w sprawie sygn. akt IIIRC 386/13).

K. Ś. ma 11 lat. Jest uczniem VI klasy Szkoły Podstawowej Nr (...) w T.. Jego podręczniki kosztowały około 500 złotych, zeszyty, przybory szkolne w tym strój gimnastyczny i plecak- około 300 złotych. Musiał mieć zakupiony strój galowymundurek za 60 złotych. Ma uiszczone wszystkie składki klasowe i opłaty szkolne. Zawsze wyjeżdża na zorganizowane wycieczki szkolne. W czasie wakacji, w ferie, zimowe wyjeżdża na obozy sportowe, kolonie. W 2014 roku był na obozie sportowym w S., którego cena wyniosła 1 500 złotych. Zapisywany jest na półkolonie i zajęcia do (...) w T. co kosztuje 100-120 złotych. W szkole spożywa obiady za które płaci 50-70 złotych miesięcznie. Uczęszcza na prywatne lekcje języka angielskiego do szkoły językowej. Opłata wynosi 120 złotych miesięcznie. Korzysta z zajęć na basenie co kosztuje około 120 złotych miesięcznie. Z uwagi na wadę wzroku musiał mieć zakupione odpowiednie okulary na basen za około 50 złotych. Chodzi na zajęcia do (...) w T. za co płaci około 140 złotych miesięcznie. Uczestniczy w zajęciach sportowych w Klubie Sportowym (...) w T.- trenuje piłkę siatkową. Miesięczna opłata z tego tytułu wynosi 60 złotych. W związku z treningami musi mieć zakupywaną odpowiednią odzież, obuwie za kwotę 170 złotych co 4-5 miesięcy, lecznicze okulary sportowe za kwotę ponad 300 złotych.

K. Ś. ma wadę wzroku. Średnio co 3-4 miesiące ma wymieniane szkła w okularach. Cena jednej pary szkieł wynosi około 100 złotych. Oprawki ma wymieniane średnio dwa razy w roku. Jedna oprawka kosztuje 200-300 złotych. Jest dzieckiem chorym- stwierdzono u niego: naczyniaka w prawej półkuli mózgu oraz ADHD. Leczony jest neurologicznie. Niektóre wizyty u lekarza neurologa są prywatne. Jedna wizyta kosztuje 110 złotych. Koszt zakupu leków związanych z leczeniem powyższego wynosi około 40 złotych miesięcznie. K. często choruje na choroby związane z przeziębieniem. E. D. wydaje dużo mniejsze kwoty niż na obowiązującym rynku ponieważ jej matka jest właścicielką apteki. Z uwagi na wady zgryzu pozostaje pod stałą opieką lekarza ortodonta. Wizyty u lekarza ortodonta ma około 5razy w roku- jedna wizyta kosztuje 50 złotych. Nosi stały aparat ortodontyczny na górną żuchwę. Musi mieć założony jeszcze aparat dolny. Chłopiec jest w okresie szybkiego wzrostu. Odzież, obuwie ma kupowane sezonowo i w miarę potrzeby. Średnio na ten cel ma przeznaczane około 500 złotych kwartalnie

E. D. jest lekarzem stomatologiem. Prowadzi własny, prywatny gabinet stomatologiczny. Jej wykazany dochód wynosi około 4 000 złotych miesięcznie. Mieszka sama z synem. W maju 2014 roku zakupiła mieszkanie. Na ten cel zaciągnęła kredyt w wysokości 250 000 złotych. Miesięczna rata spłaty tego kredytu wynosi 1 200 złotych. Jej stałe opłaty to: czynsz-270 złotych miesięcznie, energia elektryczna- 80 złotych miesięcznie, RTV i internet-140 złotych miesięcznie,

parking-150 złotych miesięcznie. Na paliwo wydaje około 300 złotych miesięcznie. Są to głównie dojazdy do pracy oraz dowożenie K. do szkoły i na dodatkowe zajęcia.

M. Ś. ma 41 lat. Z zawodu jest technikiem dentystycznym. Do 12 grudnia 2012 roku prowadził działalność gospodarczą (...). W czasie wydawania wyroku rozwodowego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej uzyskiwał dochód: 4000-5000 złotych miesięcznie. Powód zatrudniał 4 osoby, które wykonywały poszczególne etapy prac protetycznych. Po rozstaniu z żoną, na wyraźne żądanie pracowników rozwiązał z nimi umowy o pracę. Nie miał żadnych zamówień od lekarzy dentystów, z którymi wcześniej współpracował. Z uwagi na brak odpowiednich zdolności manualnych nie jest w stanie wykonać całej pracy protetycznej. Potrafi jedynie wykonać tzw. podbudowę metalową. Wykonane w całości przez niego prace protetyczne są nieestetyczne. Z powyższych względów zamknął prowadzoną przez siebie działalność gospodarczą. Od 17 grudnia 2012 roku do 30 czerwca 2013 roku był zarejestrowany w PUP w T. jako bezrobotny z prawem do zasiłku dla bezrobotnych w okresie czasu: 25 grudzień 2012 rok- 24 czerwiec 2013 rok. 01 lipca 2013 roku zawarł umowę na okres próbny do 30 września 2013 roku z właścicielem (...) w Ł.. Zatrudniony został na ½ etatu jako technik dentystyczny. Jego pensja wynosiła 1 600 złotych brutto. Nie przedłużono z nim umowy. Od 07 października 2013 roku był zarejestrowany w PUP w T. jako bezrobotny bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Od 23 października 2014 roku zatrudniony jest na ½ etatu jako pracownik obsługi stacji paliw na Stacji Paliw w T. przy ul. (...). Jego miesięczna pensja wynosi 840 złotych brutto. Propozycję tej pracy otrzymał z Powiatowego Urzędu Pracy. W 1990 uległ wypadkowi komunikacyjnemu Z tego powodu został zaliczony do osób z lekkim stopniem niepełnosprawności. Może wykonywać tylko prace lekkie. Otrzymuje rentę powypadkową w wysokości 350 złotych miesięcznie. Przez cały czas jest rehabilitowany, co związane jest z wydatkami. 02 października 2013 roku uzyskał spłatę od E. D. z tytułu podziału majątku wspólnego w kwocie 103 518,88 złotych. M. Ś. większą część tych pieniędzy przeznaczył na spłatę wcześniej zaciągniętych długów. Część pieniędzy zabrał mu komornik z tytułu prowadzenia postępowania egzekucyjnego- egzekucji alimentów zasądzonych na rzecz małoletniego K. Ś.. Powód alimenty wysyłał regularnie, w zasądzonych kwotach prócz dwóch miesięcy kiedy to przesłał jedynie po 450 złotych. Mieszka albo u swojej matki albo u babki. Nie uiszcza żadnych stałych opłat. Materialnie pomaga mu jego matka oraz jej mąż Ma stały, systematyczny kontakt z synem.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że stosownie do przepisu art.138 krip w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków należy rozumieć istotne zwiększenie, zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego lub też istotne zmniejszenie lub zwiększenie potrzeb uprawnionego. Powództwo o zmianę wysokości alimentów nie może zmierzać do weryfikacji prawomocnego orzeczenia Sądu dotyczącego obowiązku alimentacyjnego. Przesłanką tego powództwa bowiem jest zmiana stosunków o których mowa w art.138 krip (por. wyrok SN z dnia 27 lipca 1999r I CKN 687/98 nie publ.).

Sąd Rejonowy podkreślił, że w dacie ustalenia dotychczasowego obowiązku alimentacyjnego powód uzyskiwał dochód w wysokości około 5000 złotych miesięcznie. Prowadził prężnie działające gabinety protetyczne. Zatrudniał pracowników. Wykonanie prac protetycznych przebiegało etapowo. Powód wykonywał jedynie prace w części dotyczącej prac w metalu. Pozostałe części prac wykonywali pracownicy przez niego zatrudnieni. Nie ma zdolności manualnych by potrafił w sposób odpowiednio estetyczny zrobić całą zleconą pracę protetyczną. Gdyby potrafił takie prace wykonać a nadto gdyby miał odpowiednie zlecenia od lekarzy dentystów, to wykonywałby takie czynności, a co za tym idzie uzyskiwałby dochody na co najmniej podobnym poziomie co poprzednio, a nie godziłby się na zatrudnienie na stacji paliw z wynagrodzeniem poniżej 1000 złotych miesięcznie brutto - praca zaproponowana przez Urząd Pracy.

W ocenie Sądu Rejonowego usprawiedliwione potrzeby małoletniego pozwanego od 05 listopada 2010 roku na pewno nie zmniejszyły się. Poza kosztami związanymi z uczęszczaniem do szkoły doszły koszty z tytułu pobierania zajęć dodatkowych- język angielski, basen, zajęcia sportowe w klubie (...). Małoletni nadto leczy się: u lekarza ortodonta, neurologa, okulisty. Zmniejszyły się natomiast możliwości zarobkowe powoda. Po rozstaniu z żoną, która jest lekarzem stomatologiem, zmuszony został do zwolnienia pracowników, którzy faktycznie wykonywali prace protetyczne. Nie otrzymywał i nie otrzymuje zleceń na prace protetyczne od lekarzy dentystów. Z tego powodu zamknął działalność gospodarczą. Poszukuje pracy, o czym świadczą próby jej podejmowania. Z uwagi na przeżyty wypadek

komunikacyjny może podejmować tylko i wyłącznie prace lekkie. Sąd uznał, że obecne jego możliwości zarobkowe zamykają się w otrzymywanym przez niego wynagrodzeniu. Powód utrzymuje stały kontakt z synem. Zapewnia mu rozrywki. Te okoliczności powinny zdaniem Sądu skutkować obniżeniem alimentów do kwoty po 650 złotych miesięcznie, a więc do kwoty zbliżonej do otrzymywanego przez powoda wynagrodzenia. Zdaniem Sądu alimenty w tej wysokości pozwolą na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb małoletniego pozwanego (biorąc pod uwagę dochody jej matki, która winna również przyczyniać się finansowo do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb syna, a jej możliwości zarobkowe wielokrotnie przewyższają możliwości zarobkowe ojca).

Apelację od powyższego wyroku wniósł małoletni pozwany reprezentowany przez przedstawicielkę ustawową, skarżąc wyrok w całości i zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez nieprawidłowe przyjęcie, że możliwości zarobkowe powoda uległy zmianie;
2. naruszenie art. 136 krio poprzez jego niezastosowanie;
3. naruszenie art. 102 kpc poprzez nieuzasadnione zastosowanie;
4. naruszenie art. 98 § 3 kpc ewentualnie 103 kpc poprzez niezastosowanie.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania w łącznej kwocie 2817,80 zł oraz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych.

Powód wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne przytoczone ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego z tym, że uzupełnia je w następujący sposób:

Stosunki pracy z pracownikami zatrudnianymi przez powoda w (...) zostały rozwiązane w następujących datach: 2 października 2010 r. za wypowiedzeniem dokonany przez pracownika w dniu 16.09.2010 r., 14 października 2010 r. za porozumieniem stron zawartym na wniosek pracownika i 13.11.2010 r. za wypowiedzeniem dokonany przez pracownika w dniu 29.10.2010 r. W dniu 31 grudnia 2010 r. powód wypowiedział umowę najmu lokalu, w którym prowadził działalność gospodarczą i poprosił właściciela lokalu o skrócenie okresu wypowiedzenia do jednego miesiąca. W pozwie o obniżenie alimentów złożonym w dniu 21.01.2011 r. w sprawie III RC 67/11 powód powoływał się na brak dochodów z działalności gospodarczej.

/dowód: dokumenty zawarte w aktach III RC 67/11: pozew k. 1 -3, wypowiedzenie umowy najmu k. 9, porozumienie w sprawie rozwiązania umowy o pracę k. 11, wypowiedzenia umów o pracę k. 12, k. 13/

Byli pracownicy powoda założyli własną pracownię protetyczną i podjęli współpracę ze stomatologami, z którymi wcześniej współpracował powód.

/dowód: zeznania świadka E. P. k. 176 odwrót, zeznania powoda k. 138 odwrót, k. 97 odwrót

Powód podjął współpracę z pracownią protetyczną w W.. Wykonywane przez niego prace protetyczne były bardzo dobrej jakości, natomiast były kłopoty z transportem i czasem realizacji oraz ceną usług, która była zbyt wysoka.

/dowód: zeznania świadka E. P. k. 176 odwrót/

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutu naruszenia prawa procesowego, albowiem ocena zgodności zaskarżonego rozstrzygnięcia z właściwymi przepisami prawa materialnego może być przeprowadzona po stwierdzeniu, że podstawa faktyczna orzeczenia została ustalona z zachowaniem reguł gromadzenia i oceny materiału dowodowego określonych w przepisach kodeksu postępowania cywilnego.

Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego w wyroku jest niezasadny. Sformułowanie tego zarzutu wskazuje na kwestionowanie subsumpcji ustalonego stanu faktycznego, która jest elementem stosowania prawa materialnego. W uzasadnieniu zarzutu wskazano na błędne ustalenia dotyczące przyczyn zaprzestania przez powoda prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Apelujący nie ma racji kwestionując ustalone przez Sąd okoliczności rozwiązania stosunków pracy z pracownikami zatrudnianymi przez powoda. Zebrany materiał dowodowy potwierdza, że do rozwiązania stosunków pracy doszło z inicjatywy pracowników, którzy następnie założyli własną pracownię protetyczną i zaczęli świadczyć konkurencyjne usługi na rzecz tych samych stomatologów.

Zasadny natomiast okazał się zarzut naruszenia prawa materialnego to jest przepisu art. 138 k.r.o. Ustalenie zmiany stosunków mających wpływ na zakres obowiązku alimentacyjnego następuje przez porównanie stosunków obecnych z warunkami i okolicznościami istniejącymi uprzednio. Zgodnie z przepisem art. 135 § 1 k.r.o. zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego nie należy odnosić jedynie do faktycznych zarobków bądź czystego dochodu z majątku. Mieszczą się tu, bowiem także możliwości niewykorzystane, jeżeli tylko są realne, a potrzebom uprawnionego zobowiązany nie jest w stanie sprostać. Jeżeli zobowiązany nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości zarobkowych np. nie podejmuje bez uzasadnionej przyczyny lepiej wynagradzanej pracy zgodnej ze swoimi kwalifikacjami, przy ustalaniu wysokości obowiązku alimentacyjnego nie uwzględnia się niekorzystnego dla osoby uprawnionej stanu zarobkowego zobowiązanego do alimentacji.

Prawidłowo ustalony stan faktyczny nie daje podstaw do przyjęcia, że możliwości zarobkowe powoda uległy zmianie. Powód jest z zawodu technikiem protetykiem dentystycznym. W dacie ustalania wysokości obowiązku alimentacyjnego prowadził własną pracownię protetyczną i zatrudniał pracowników. Jak sam twierdził już wówczas nie uzyskiwał dochodów z działalności (por. zeznania pozwanego M. Ś. k. 78 akt I C 692/10). Spośród trzech pracowników zatrudnionych przez powoda jeden wypowiedział umowę o pracę przed datą zawarcia porozumienia rodzicielskiego, w którym powód wyraził zgodę na ustalenie alimentów na rzecz małoletniego dziecka w kwocie po 850 zł miesięcznie, a pozostali dwaj przed datą uprawomocnienia się wyroku zasądzającego alimenty. Skoro powód nie skarżył wyroku oznacza to, że uznawał za możliwe uiszczenie alimentów w kwocie 850 zł miesięcznie mimo braku widoków na dalsze prowadzenie własnej działalności w takim zakresie jak dotychczas. Kwestia ta była już zresztą przedmiotem oceny Sądów obu instancji w sprawie III RC 67/11 (II Ca 415/11). W tamtej sprawie powód domagając się obniżenia alimentów powoływał się na konieczność rozwiązania umów o pracę ze wszystkimi pracownikami i w konsekwencji zaprzestania działalności, albowiem jego własna praca i posiadane umiejętności nie były wystarczające do podtrzymania współpracy z lekarzami dentystami, od których wcześniej otrzymywał zlecenia na wykonywanie prac protetycznych. Sądu obu instancji oceniły wówczas, że powyższy stan faktyczny istniał już w dacie uprawomocnienia się wyroku zasądzającego alimenty, a zmniejszenie dochodów pozwanego nie jest równoznaczne ze zmniejszeniem się jego możliwości zarobkowych i majątkowych. Powód posiada bowiem nadal odpowiedni sprzęt do prowadzenia działalności gospodarczej i poczynić odpowiednie kroki, aby znaleźć pracowników i prowadzić pracownię w takim zakresie jak poprzednio. Sąd drugiej instancji podkreślił, że powód podjął starania w celu podniesienia swoich kwalifikacji zawodowych i zapewne po ukończeniu szkoleń odbuduje swoją pozycję na rynku usług. Przejściowe trudności zobowiązanego do alimentacji nie mogą przesądzać o obniżeniu obowiązku alimentacyjnego.

Stwierdzić należy, że okoliczności stanowiące podstawę wyrokowania w sprawie III RC 67/11 (II Ca 415/11) nie uległy zmianie, a tym samym zachowuje aktualność ocena jurydyczna Sądów orzekających w tamtej sprawie. Sam fakt, że powód w późniejszym okresie był zarejestrowany jako osoba bezrobotna bądź podejmował zatrudnienie niezgodne ze swoimi kwalifikacjami w niepełnym wymiarze czasu pracy, nie oznacza zmniejszenia możliwości zarobkowych

powoda. Nie ograniczają się one przecież do zarobków i dochodów faktycznie uzyskiwanych, ale obejmują zarobki i dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i pełnym wykorzystaniu swoich sił fizycznych, zdolności umysłowych i stanu zdrowia. Powód nie wykazał, że z przyczyn niezależnych od siebie nie może podjąć zatrudnienia w swoim zawodzie w pełnym wymiarze czasu pracy. Uzyskiwałby wówczas znacznie wyższe dochody, umożliwiające sprostaniu obowiązkowi alimentacyjnemu na poziomie 850 zł miesięcznie. Uwadze Sądu Rejonowego umknęło zresztą, że powód realizuje obowiązek alimentacyjny w ustalonej wysokości mimo okresowego braku dochodów bądź uzyskiwania dochodów w wysokości 650 zł miesięcznie. Jednocześnie powód ponosi również koszty własnego utrzymania. Powyższe okoliczności wskazują, że faktyczne dochody powoda są wyższe od dochodów wynikających z przedstawionych przez niego dokumentów bądź też powód nadal dysponuje kwotą uzyskaną z tytułu podziału majątku wspólnego i przeznacza ją na ponoszenie kosztów utrzymania dziecka bądź też własnego utrzymania.

Apelacja w zakresie kwestionującym rozstrzygnięcie o kosztach procesu była zasadna jedynie w części. Sąd Rejonowy nie uzasadnił rozstrzygnięcia w tym zakresie ograniczając się do powołania przepisu art. 102 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego ani okoliczności związane z przebiegiem procesu, ani też z sytuacją majątkową powoda nie uzasadniały zastosowania art. 102 k.p.c. Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu za I instancję stanowią zatem przepisy art. 98 § 1 – 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Ponieważ powód przegrał proces ma obowiązek zwrócić stronie pozwanej niezbędne koszty procesu, które obejmują wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 1 200 zł, ustalone na podstawie § 2 ust. 1 -2 i § 6 pkt 5 w zw. z § 6a ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 490). Sąd nie uwzględnił wniosku o przyznanie zwrotu kosztów wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości dwukrotności stawki minimalnej, albowiem nie znajdował uzasadnienia ani w zwiększonym nakładzie pracy pełnomocnika, charakterze sprawy i wkładzie pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Pełnomocnik małoletniego pozwanego wnosił również o przyznanie zwrotu kosztów jego przejazdów do sądu w łącznej kwocie 417,80 zł (5 x 2 x 50 km x 0,8353 km). Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 lipca 2012 r., III CZP 33/12, OSNC 2013 r., Nr 2, poz. 14 wskazał, że włączenie kosztów przejazdów adwokata do sądu do wydatków, o których mowa w art. 98 § 3 KPC, nie oznacza jednak automatycznego zaliczenia ich do kosztów niezbędnych i celowych w rozumieniu art. 98 § 1 KPC; ocena w tym zakresie należy do sądu orzekającego, który powinien uwzględniać wszystkie okoliczności konkretnej sprawy. Ustalenie w orzecznictwie uniwersalnych kryteriów tej oceny nie jest jednak możliwe, zwłaszcza że różne mogą być powody przejazdów adwokata do sądu; w jednym wypadku są wynikiem wyboru przez stronę adwokata mającego kancelarię poza siedzibą sądu właściwego, w innym przejazdy stają się konieczne, gdyż dochodzi do przeniesienia sprawy do innego sądu już po ustanowieniu pełnomocnika, np. w toku instancji, etc. Można jedynie ogólnie stwierdzić, że przedmiotem oceny sądu w omawianym zakresie powinno być to, czy w okolicznościach konkretnej sprawy - uwzględniając także jej przedmiot i stopień skomplikowania - uzasadnione było ustanowienie pełnomocnika (adwokata), który nie wykonuje zawodu w siedzibie sądu rozpoznającego sprawę. Jeżeli z tej oceny wynika, że ustanowienie takiego pełnomocnika było niezbędne, należy mu się zwrot kosztów w wysokości rzeczywiście poniesionej, chyba że wydatek w takiej właśnie wysokości nie był w ujęciu obiektywnym konieczny; wówczas może być ustalony na niższym poziomie, determinowanym przez kryterium konieczności.

Odnosząc przytoczone wskazówki orzecznictwa do realiów niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że charakter sprawy nie był skomplikowany i nie uzasadniał ustanowienia pełnomocnika, który nie wykonuje zawodu w siedzibie sądu. Ustanowienie takiego pełnomocnika nie jest również uzasadnione ze względu na miejsce zamieszkania przedstawicielki ustawowej małoletniego pozwanego, albowiem mieszka ona w miejscowości stanowiącej siedzibę sądu. W konsekwencji wydatki związane z przejazdami pełnomocnika do miejscowości stanowiącej siedzibę sądu nie były konieczne i celowe.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy uwzględniając częściowo apelację na podstawie art. 386 k.c. zmienił zaskarżony wyrok, w ten sposób, że oddalił powództwo w całości oraz zasądził od powoda na rzecz małoletniego pozwanego kwotę 1 200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję.

W pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw (art. 385 k.p.c.).

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 – 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. i art. 391 k.p.c. Ponieważ małoletni pozwany uległ w postępowaniu apelacyjnym tylko co do nieznacznej części swojego żądania dotyczącego kosztów procesu należało włożyć na powoda obowiązek zwrotu pozwanemu całości kosztów poniesionych w postępowaniu apelacyjnym, obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 300 zł, ustalone na podstawie § 2 ust. 1 -2 i § 6 pkt 3 w zw. z § 6a ust. 4 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.